TẠP CHÍ NGHIÊN CỨU
PHẬT HỌC
CƠ QUAN NGÔN LUẬN CỦA TRUNG ƯƠNG GIÁO HỘI PHẬT GIÁO VIỆT NAM
ISSN: 2734-9195

Người Iran tại Mỹ: 7 dữ kiện về di cư từ biến động lịch sử, tôn giáo

ISSN: 2734-9195 08:26 18/03/2026

Trong tinh thần từ bi và trí tuệ, việc nhìn nhận các cộng đồng di cư không chỉ qua lăng kính chính trị hay xung đột, mà còn bằng sự thấu hiểu và cảm thông, có lẽ chính là con đường giúp thế giới tiến gần hơn tới hòa bình và hòa hợp.

Lời toà soạn

*Trong bối cảnh những biến động địa chính trị ngày càng phức tạp trên thế giới, câu chuyện về cộng đồng người di cư cũng trở thành một lát cắt quan trọng để hiểu rõ hơn về xã hội hiện đại. Đằng sau những con số thống kê khô khan là những hành trình rời bỏ quê hương, tìm kiếm nơi trú ẩn, xây dựng cuộc sống mới và gìn giữ bản sắc **văn hóa**.*

Từ góc nhìn Phật học, mọi sự dịch chuyển của con người trong lịch sử đều gắn với quy luật nhân duyên và vô thường. Chiến tranh, xung đột hay biến động xã hội có thể khiến con người phải rời xa quê hương, nhưng đồng thời cũng mở ra những duyên lành mới, nơi các cộng đồng gặp gỡ, hòa nhập và cùng kiến tạo tương lai.

Những dữ kiện dưới đây về cộng đồng người Iran tại Mỹ không chỉ phản ánh bức tranh nhân khẩu học, mà còn gợi mở nhiều suy ngẫm về hành trình thích nghi của con người giữa những biến động của thời đại.

7 dữ kiện về người Iran tại Mỹ

Ngày 28/02, Hoa Kỳ và Israel đã tấn công Iran, khiến Lãnh tụ tối cao Iran, Đại giáo chủ Ayatollah Ali Khamenei thiệt mạng, trong bối cảnh Tổng thống Mỹ Donald Trump kêu gọi người dân Iran tiếp quản chính quyền.

Một chủ cửa hàng xem tin tức về các cuộc tấn công của Mỹ và Israel vào Iran tại khu chợ Iran của mình ở Quảng trường Ba Tư thuộc khu Westwood, Los Angeles vào ngày 28 tháng 2 năm 2026. (Apu Gomes/AFP via Getty Images)

Iran được lãnh đạo bởi các giáo sĩ Hồi giáo dòng Shiite bảo thủ kể từ sau cuộc Cách mạng Hồi giáo năm 1979. Trong nhiều thập niên kể từ đó, hàng triệu người Iran đã rời bỏ quê hương và tìm nơi tị nạn tại Hoa Kỳ cũng như nhiều quốc gia khác. Tính đến năm 2024, có khoảng 750.000 người Mỹ gốc Iran sinh sống tại Hoa Kỳ, chiếm khoảng 0,2% dân số nước này.

Dưới đây là bảy dữ kiện đáng chú ý về cộng đồng người Iran tại Mỹ, dựa chủ yếu trên phân tích của Pew Research Center từ dữ liệu Khảo sát Cộng đồng Mỹ (American Community Survey) năm 2024 của Cục Điều tra Dân số Hoa Kỳ.

Trong nghiên cứu này, "người Mỹ gốc Iran" bao gồm:

+ Người sinh ra tại Iran,

+ Người tự nhận có tổ tiên hoặc sắc tộc Iran,

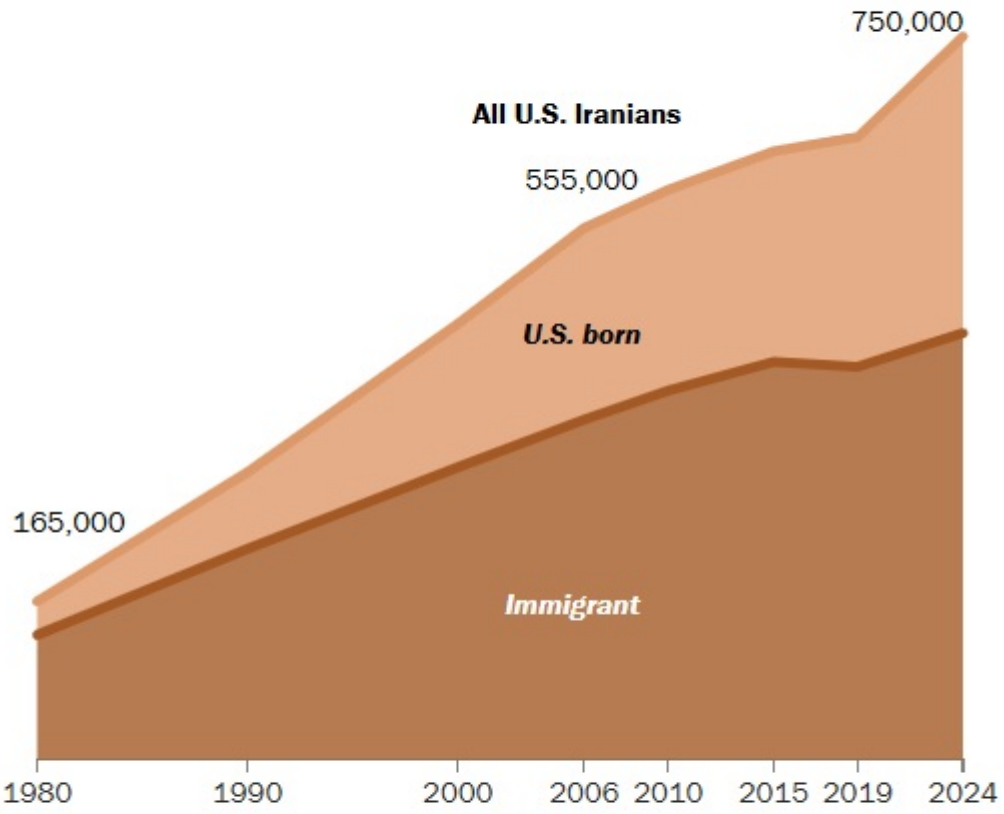
+ Hoặc người có ít nhất một cha hoặc mẹ thuộc các nhóm trên.

1. Dân số người Iran tại Mỹ tăng hơn bốn lần kể từ năm 1980

Số người Iran tại Hoa Kỳ đã tăng hơn bốn lần từ năm 1980 đến năm 2024.

U.S. Iranian population grew fastest in ’80s and ’90s

U.S. Iranian population, by nativity

Note: U.S. Iranians have an Iranian birthplace, ancestry, race (2024 only) or parental origin. Read “About this research” for more information.
Source: Pew Research Center analysis of the American Community Surveys of 2006, 2010, 2015, 2019 and 2024 (IPUMS) and 5% decennial census samples of 1980-2000 (IPUMS).

PEW RESEARCH CENTER

Mức tăng trưởng đặc biệt nhanh trong thập niên 1980 và 1990, khi nhiều người Iran di cư sau cuộc Cách mạng Hồi giáo và cuộc chiến tranh Iran-Iraq.

Trong những năm gần đây, sự gia tăng dân số chủ yếu đến từ những người Mỹ gốc Iran sinh ra tại Mỹ.

U.S. Iranian population grew fastest in ’80s and ’90s

U.S. Iranian population, by nativity

Year	All U.S. Iranians	U.S. born	Immigrant
1980	165000	35000	130000
1990	305000	80000	220000
2000	455000	150000	305000
2006	555000	200000	355000
2010	595000	210000	385000
2015	635000	220000	415000
2019	650000	240000	410000
2024	750000	310000	445000

Trong thập niên 1980, gần hai phần ba người Iran nhập cư vào Mỹ đến với tư cách người tị nạn hoặc được cấp quy chế tị nạn chính trị. Từ đó đến nay, tỷ lệ này giảm xuống còn khoảng một phần ba.

[Từ góc nhìn Phật học, sự dịch chuyển của con người thường bắt nguồn từ những điều kiện nhân duyên của thời đại. Khi chiến tranh hay biến động xảy ra, con người buộc phải tìm một môi trường mới để tiếp tục đời sống và gieo trồng những nhân duyên mới].

2. Gần một nửa người Iran tại Mỹ sống ở bang California

Khoảng 375.000 người Mỹ gốc Iran, tương đương gần một nửa số dân sinh sống tại bang California.

Các bang có số lượng người Iran lớn tiếp theo là:

+ Texas: khoảng 55.000 người

+ New York: khoảng 40.000 người

+ Virginia: khoảng 30.000 người

Bốn bang này chiếm hai phần ba tổng số người Iran tại Hoa Kỳ. Ngoài ra, các bang có cộng đồng người Iran đáng kể còn có: Florida, Washington, Arizona và Maryland.

[Sự hình thành các cộng đồng di cư lớn cho thấy nhu cầu tự nhiên của con người về sự nương tựa và kết nối. Trong giáo lý Phật giáo, sự tương trợ trong cộng đồng cũng là biểu hiện của tinh thần tương duyên và cộng sinh].

3. Hầu hết người Iran tại Mỹ sống ở các khu vực đô thị

Khoảng 97% người Mỹ gốc Iran sống tại các khu vực đô thị, trong khi tỷ lệ này ở các nhóm dân cư khác của Mỹ là 79%.

Hình minh họa được tạo bởi AI

Khoảng 3 trong 10 người Iran tại Mỹ, tương đương 230.000 người sinh sống tại khu vực Los Angeles và vùng phụ cận, chiếm 1,8% dân số khu đô thị này.

Các khu đô thị khác có cộng đồng người Iran lớn gồm:

+ New York: khoảng 45.000 người

+ San Francisco: khoảng 40.000 người

+ Washington: khoảng 40.000 người

+ San Jose: khoảng 30.000 người

+ San Diego: khoảng 25.000 người

[Các đô thị lớn thường là nơi hội tụ nhiều cơ hội kinh tế và văn hóa. Tuy nhiên, Phật giáo cũng nhắc nhở rằng giữa nhịp sống đô thị, con người vẫn cần giữ sự tỉnh thức và cân bằng nội tâm].

4. Phần lớn người Iran tại Mỹ là người nhập cư

Khoảng 59% người Iran tại Mỹ - tương đương khoảng 445.000 người là người nhập cư, tức sinh ra bên ngoài nước Mỹ. Họ chiếm khoảng 0,9% tổng số người nhập cư tại Mỹ.

Mỹ là điểm đến lớn nhất của người nhập cư Iran trên thế giới. Khoảng một phần tư trong tổng số 1,7 triệu người Iran di cư **toàn cầu** đang sinh sống tại Mỹ.

Các điểm đến phổ biến khác của người Iran gồm: Đức, Canada, Thổ Nhĩ Kỳ.

Hầu hết người Iran tại Mỹ có tình trạng cư trú hợp pháp. Theo ước tính mới nhất của Pew Research Center, chỉ khoảng 6% người Iran tại Mỹ không có giấy tờ hợp pháp vào năm 2023.

[Việc lựa chọn một vùng đất mới phản ánh khát vọng tìm kiếm sự an ổn và tương lai tốt đẹp hơn. Trong giáo lý Phật giáo, mọi hành trình đều là sự tiếp nối của nhân duyên và nghiệp lực].

5. Tỷ lệ nhập quốc tịch Mỹ của người Iran tăng mạnh

Hình minh họa được tạo bởi AI

Tỷ lệ người Iran nhập quốc tịch Hoa Kỳ đã tăng đáng kể trong vài thập niên qua.

+ Năm 1980: chỉ 15% người Iran sinh ra ở nước ngoài đã nhập quốc tịch Mỹ

+ Năm 2024: con số này đã tăng lên 79%.

Tỷ lệ này cao hơn nhiều so với mức trung bình của các nhóm nhập cư khác tại Mỹ, vốn khoảng 51%.

[Khi người di cư gắn bó với xã hội mới, họ không chỉ tìm được chỗ đứng mà còn góp phần xây dựng cộng đồng chung. Điều này gợi nhắc tinh thần hòa hợp và thích nghi mà Phật giáo luôn đề cao].

6. Người Iran tại Mỹ có trình độ học vấn cao

So với **dân số** chung của Mỹ, người Mỹ gốc Iran có trình độ học vấn rất cao.

Năm 2024:

+ 79% người Iran từ 25 tuổi trở lên có ít nhất một phần trình độ đại học.

+ Trong khi tỷ lệ này ở các nhóm người Mỹ khác là 58%.

Đáng chú ý:

+ 65% người Iran có bằng cử nhân trở lên

+ Khoảng 35% có bằng sau đại học.

Trình độ học vấn cao được ghi nhận ở cả: Người Iran nhập cư (76% có ít nhất trình độ đại học) và người Mỹ gốc Iran sinh tại Mỹ (86%).

[Tri thức giúp con người mở rộng tầm nhìn và khả năng đóng góp cho xã hội. Tuy nhiên, theo Phật giáo, trí tuệ chân thật còn phải đi cùng từ bi và đạo đức, để tri thức trở thành nguồn lợi ích cho cộng đồng].

7. Độ tuổi trung bình tương đương người Mỹ nhưng có khác biệt theo nơi sinh

Nhìn chung, độ tuổi trung vị của người Iran tại Mỹ là 41,2 tuổi, khá gần với 39,2 tuổi của dân số Mỹ nói chung.

Tuy nhiên, có sự khác biệt đáng kể:

+ Người Iran nhập cư thường lớn tuổi hơn các nhóm nhập cư khác “54,3 tuổi so với 46,6 tuổi”.

+ Người Mỹ gốc Iran sinh tại Mỹ lại trẻ hơn nhiều so với người Mỹ bản địa khác "18,7 tuổi so với 37,2 tuổi".

Những khác biệt này chủ yếu xuất phát từ thời điểm người Iran đến Hoa Kỳ. Vì nhiều người Iran nhập cư đã sống tại Mỹ trong thời gian dài, nên họ có xu hướng lớn tuổi hơn. Trong khi đó, phần lớn người Mỹ gốc Iran sinh ra tại Mỹ là con của những người nhập cư đến sau năm 1980.

*[Sự khác biệt giữa các thế hệ phản ánh dòng chảy liên tục của **đời sống**. Phật giáo nhìn nhận đó là biểu hiện của vô thường và sự tiếp nối của các thế hệ, nơi mỗi thế hệ mang theo những nhân duyên và trách nhiệm riêng].*

Thay lời kết

Những con số về cộng đồng người Iran tại Hoa Kỳ không chỉ là dữ liệu nhân khẩu học. Đằng sau đó là câu chuyện của những con người đã rời bỏ quê hương vì chiến tranh, biến động chính trị hay khát vọng tìm kiếm một cuộc sống mới.

Từ góc nhìn Phật học, mọi biến động của thế giới đều nằm trong dòng chảy vô thường của lịch sử. Khi hoàn cảnh thay đổi, con người phải thích nghi, dịch chuyển và tìm kiếm những nhân duyên mới để tiếp tục cuộc sống.

Điều đáng chú ý là, dù xuất phát từ những hoàn cảnh khác nhau, nhiều cộng đồng di cư vẫn có thể đóng góp tích cực cho xã hội nơi họ đến. Điều đó nhắc nhở rằng, vượt lên trên ranh giới quốc gia, sắc tộc hay tôn giáo, tất cả con người đều chia sẻ khát vọng chung về an ổn, cơ hội và một tương lai tốt đẹp hơn.

Trong tinh thần từ bi và trí tuệ, việc nhìn nhận các cộng đồng di cư không chỉ qua lăng kính chính trị hay xung đột, mà còn bằng sự thấu hiểu và cảm thông, có lẽ chính là con đường giúp thế giới tiến gần hơn tới hòa bình và hòa hợp.

Tác giả: **Dalia Fahmy và Jeffrey S. Passel**/Chuyển ngữ và biên tập: **Thường Nguyên**

Nguồn: pewresearch.org